

کوه ها نواحی از سطح زمین هستند که از زمین های مجاور خود مرتفع ترند. به عبارت دیگر به ارتفاعات بلندتر از ۶۰۰ متر نسبت به زمین های اطراف کوه می گویند. کوه ها طی زمانهای دور تشکیل شده، تکامل یافته و همزمان با آن تحت تاثیر فرسایش نیز قرار داشته اند. کوه ها در مقیاس وسیعی متنوع اند و از نظر جنس، ساختمان، سن و سایر مشخصات نیز با یکدیگر تفاوت دارند.

به دلیل پستی بلندی، ارتفاع و سرسبزی محیط، کوه ها دربرگیرنده مجموعه ای از جلوه های طبیعی بوده و هر ساله میزبان میلیون ها گردشگر از سراسر دنیا هستند. بسیاری از میراث های فرهنگی جوامع بشری در کوه ها قرار دارند. تمدن های درخشان بسیاری در کوه ها متولد شده اند.

نقش و اهمیت کوه ها در جهان:

یک پنجم سطح خشکی های جهان را کوه ها تشکیل می دهند. بیش از نیمی از جمعیت جهان به منابع آب کوه ها برای کشاورزی، برق، صنایع و از همه مهم تر آشامیدن وابسته هستند. ۱۲ درصد از جمعیت جهان مستقیماً تحت تاثیر کوه ها قرار دارند. سرچشمه مهم ترین رودهای جهان مثل نیل، آمازون و گنگ در کوه ها قرار دارد، به همین دلیل کوه ها را "برج های آب شیرین" جهان نامیده اند. ۲۸ درصد از جنگل های جهان در نواحی مرتفع واقع شده اند که به "جنگل های کوهستانی" معروف هستند. کوه ها به دلیل کمربندهای ارتفاعی مختلف، شیب و جهت های جغرافیایی، دارای بیشترین تنوع گیاهی و جانوری هستند، از این رو این اکوسیستم ها را در زمره نقاط داغ (Hot Spots) طبقه بندی نموده اند.

نقش و اهمیت کوه ها در ایران:

ایران با میانگین ارتفاع ۱۰۰۰ متر از سطح دریا، یکی از مرتفع ترین کشورهای جهان است. بیش از ۵۰٪ از سطح کشور را کوه ها فرا گرفته اند و دیگر نقاط نیز شدیداً تحت تأثیر کوهستان های اطراف خود قرار دارند. ۷۰ درصد از مجموع ۴۱۰ میلیارد متر مکعب بارش سالانه کشور (حدود ۲۹۰ میلیارد متر مکعب) در نواحی کوهستانی صورت می گیرد. اگر رشته کوه های زاگرس و البرز در فلات ایران نبودند، این سرزمین سرتاسر خشک و بیابانی بود. در هر نقطه ای از کشور چشمه، جویبار یا رودخانه ای وجود دارد، در بالادست آن کوهی دیده می شود. به دلیل ارتفاع، کوه ها آب و هوای خشک و گرم فلات ایران را تعدیل کرده و شرایط زیستی بهتری را برای ساکنین خود فراهم می آورند. به همین دلیل، بیشترین سکونت گاه های انسانی در ایران در نزدیکی یا دامنه کوه ها شکل گرفته اند. آب شیرین، چوب، انرژی، مرتع، گیاهان و جانوران گوناگون از مهم ترین محصولات و منابع کوه ها هستند. مراتع کوهستانی بخش عمده ای از خوراک دام در کشور را تامین می کنند. بخش اعظم جنگل های خزر در نواحی مرتفع و تقریباً تمامی جنگل های زاگرس، کوهستانی هستند. شالوده حیات انسانی و زیربنای اقتصادی در سراسر کشور به کوه ها گره خورده

و حیات دشت ها مرهون و مدیون نعمات کوه ها است.

* آب :

کوه ها را برج های آب شیرین جهان می نامند. تمامی رودخانه های بزرگ دنیا از کوه ها سرچشمه می گیرند. بیش از نیمی از مردم جهان برای کشاورزی، صنعت، مصارف خانگی و آشامیدن به آب شیرین کوه ها وابسته هستند. ۷۰ درصد از بارش های سالانه کشور به شکل برف و باران در کوه ها و نواحی مرتفع صورت می گیرد.

* تنوع زیستی:

کوه ها به دلایلی همچون شیب، جهت جغرافیایی، جنس خاک و "کمربندهای ارتفاعی" مختلف، دارای غنی ترین تنوع گونه ای (گیاهی و جانوری) هستند. بسیاری از گیاهانی که زمانی در دشت ها زندگی می کردند، به دلیل خشکی و کم آبی این محیط ها، کوهستان ها را برای ادامه زندگی و بقای خود انتخاب کرده اند. در کوه های کشورمان تاکنون ۸۰۰۰ گونه گیاهی شناسایی شده که از این تعداد حداقل ۱۵۰۰ گونه اندمیک (بومی) ایران هستند یعنی در جای دیگری از جهان نمی رویند.

* جنگل:

۲۸ درصد از جنگل های جهان و بیش از ۸۰ درصد از جنگل های ایران در نواحی کوهستانی و مرتفع قرار دارند. جنگل های کوهستانی برای سلامت انسان مهم و ضروری بوده، از آب و خاک حفاظت می کنند، خانه امن جانوران و حیات وحش هستند و مواد غذایی و چوب را در اختیار ما قرار می دهند. جنگل ها را بزرگ ترین سدهای آبی جهان نامیده اند زیرا قابلیت نفوذ آب در خاک جنگل بیش از ۴۰ برابر خاک معمولی است.

بسمه تعالی

ارزش و اهمیت کوهستان (به مناسبت ۱۱ دسامبر، روز جهانی کوهستان)

شرکت صنایع سیمان گیلان سبز

موضوع، از کشورهای کوهستانی و اعضای مشارکت برای کوهها (MP) دعوت می نماید تا با اجرای آیین های ویژه نظیر گرد همایی، اجرای برنامه های کوهنوردی، برگزاری برنامه های آموزشی و تفریحی و ... در بزرگداشت این روز و تاکید هر چه بیشتر بر اهمیت و نقش کوهستان بکشند. روز جهانی کوهستان، فرصتی است برای آگاهی بخشی در زمینه اهمیت کوهها در زندگی، تاکید بر فرصتها و الزامها در گسترش منطقه های کوهستانی، و ایجاد همکاری برای دگرگونی های مثبت در کوهها و سرزمین های پر ارتفاع جهان است.

نماد روز جهانی کوهستان:

نماد روز جهانی کوهستان شامل سه مثلث متساوی الاضلاع بر روی یک خط افقی است. مثلث سمت چپ یک الماس آبی رنگ در بالا دارد و نشان از یخ و برف در قله کوه و لزوم توجه به گرمایش زمین و حفظ برفهای کوهستان دارد. مثلث میانه دایره نارنجی دارد که نشان دهنده منابع طبیعی محیط کوهستان است که به طور مداوم از داخل کوه ها استخراج می شوند و مثلث سمت راست یک مثلث سبز کوچک در پایه دارد که نشان دهنده سرسبزی و محصولاتی است که در دامنه کوه ها رشد می کنند.

گردآوری و تنظیم:

مهندس پریسا صفردخت بهار (کارشناس ارشد محیط زیست)

و مشاور محیط زیست صنایع سیمان گیلان سبز

*مرتفع:

بیشترین و مرغوب ترین مراتع کشورمان در نواحی مرتفع و کوهستانی قرار دارند. این مراتع هم از نظر ارزش های زیست محیطی و هم از نظر ارزش های علوفه ای دارای اهمیت می باشند. بنابر آمار فائو، ارزش های زیست محیطی یک هکتار مرتع در یک سال ۲۳۲ دلار و ارزش علوفه ای آن تنها ۵۷ دلار است. این در حالی است که مراتع کوهستانی به شدت مورد تعلیف دام قرار داشته و ارزش های زیست محیطی آن ها به ویژه نقش آن ها در حفظ آب و خاک نادیده گرفته می شود. با تخریب مراتع، خاک کوهها به راحتی با ریزش باران شسته شده و از دسترس خارج می شود.

*گردشگری:

کوهها مجموعه ای از زیباترین جلوه های طبیعی را در خود جای داده اند. پستی و بلندی، ارتفاع، دره، آبشار، گل و گیاه و ... از مناظری هستند که در مجموع، کوهها را به موزه های منحصر به فرد طبیعی تبدیل نموده اند. آرامش محیط و دوری از جنجال و شلوغی شهرها از دلایلی هستند که هر ساله میلیون ها انسان را به کوهها می کشانند.

چند عامل اصلی تخریب در کوهستان:

چرای مفرط دام، ساخت و ساز، معدن کاوی، جاده سازی، گردشگری ناسالم، برداشت بی رویه و غیر اصولی از منابع کوهستان، تغییر کاربری در کوهستانها، انباشت زباله و ...

نامگذاری روز جهانی کوهستان:

به دنبال بزرگداشت سال بین المللی کوهها در سال (۲۰۰۲) مجمع عمومی سازمان ملل متحد در پنجاه و هفتمین جلسه خود در ژانویه ۲۰۰۳ روز ۱۱ دسامبر (۲۰ آذر) را بعنوان روز جهانی کوهستان تعیین و از سازمان خوار بار و کشاورزی ملل متحد (FAO) دعوت کرد تا مسئولیت هماهنگی این روز در سطح جهان را بر عهده بگیرد. فائو هر سال با تعیین یک